

POLICY

مأموریت و کار کمیته بین المللی صلیب سرخ

ICRC

کمیته بین المللی صلیب سرخ

International Committee of the Red Cross

تهران، الهیه، خیابان شهید شریفی منش، بن بست آذر،

جنب بیمارستان اختر، پلاک ۴

تلفن: ۲۲۶۴۵۸۲۱-۴ / فکس: ۲۲۶۰۰۵۳۴

وب سایت: www.icrc.org

ایمیل: teheran@icrc.org

© کمیته بین المللی صلیب سرخ

ICRC

مأموریت و کار کمیتہ بین المللی صلیب سرخ

محتوا

۱. مأموریت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ۳
۲. هویت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ۶
۳. حوزه فعالیت و معیار اقدامات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ۱۱
۴. راهبردهای لازم برای انجام مأموریت: از تحلیل جامع تا فعالیت‌های خاص ۱۳
۵. هماهنگی فعالیت‌های بشردوستانه ۱۸
۶. روش‌های کاری ۱۹
۷. راهنمای اقدام ۲۱

مأموریت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

از زمان تأسیس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در سال ۱۸۶۳ میلادی (۱۲۴۲ خورشیدی)، این سازمان برای حمایت از قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز و کمک‌رسانی به آنان فعالیت کرده است. در ابتدا، تمرکز فعالیت‌های این سازمان بر روی سربازان مجروح بود، اما با گذر زمان فعالیت‌های خود را به نحوی گسترش داد تا بتواند تمامی قربانیان چنین وقایعی را پوشش دهد.

در کتاب «خاطرات سولفرینو»^۱، هانری دونان پیشنهاد ایجاد جمعیت‌های ملی امدادی را مطرح کرد که بتوان آنها را از روی نشان واحدی که دارند تشخیص داد، و نیز پیشنهاد داد تا معاهده‌ای بین‌المللی^۲ به منظور حمایت از مجروحان در میدان کارزار تدوین شود. یک کمیته دائم نیز در ژنو تأسیس شد تا ایده‌های دونان را هر چه بیشتر به پیش برد. صلیبی سرخ در زمینه‌ای سفید^۳ به عنوان نشان این کمیته انتخاب، و نام «کمیته بین‌المللی صلیب سرخ» برای آن انتخاب شد.

در ابتدا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ قصد نداشت تا در صحنه نبرد فعالیت کند. با این حال، جمعیت‌های ملی کشورهای متخاصم - به دلیل آنکه بسیار نزدیک به مقامات خود در نظر گرفته می‌شدند - از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ خواستند تا کارکنان امدادی خود را به صحنه بفرستد، چرا که باور داشتند که انجام کارهای بشردوستانه در زمان درگیری نیازمند ارائه ضمانت کافی برای بی‌طرفی و استقلالی است که تمامی طرف‌ها پذیرای آن باشند، و این کار فقط از عهده کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بر می‌آمد. در نتیجه، لازم شد تا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ فعالیت‌های عملیاتی خود را به سرعت و در چارچوب اصول بی‌طرفی

^۱ دونان پیشنهاد کرد که جمعیت‌های امدادی دائمی تشکیل شوند تا در زمان صلح خود را آماده کرده و در زمان جنگ بتوانند از واحدهای درمانی نیروهای مسلح حمایت نمایند. این جمعیت‌ها تلاش خود را با مقامات هماهنگ کرده و از سوی آنان رسمیت یافته‌اند. وی همچنین پیشنهاد کرد تا یک کنگره بین‌المللی تشکیل شود «تا برخی اصول بین‌المللی تدوین شوند که ضمانت اجرایی آنها در کنوانسیون ذکر شده در اساسنامه آن باشد، که وقتی در مورد آنها توافق حاصل شد و تصویب شدند، بتوانند مبنای لازم برای جمعیت‌های امدادگران به مجروحان را فراهم نمایند» و همچنین از مجروحان و کسانی که برای کمک به آنها آمده‌اند حمایت و حفاظت نماید (خاطرات سولفرینو، ترجمه به انگلیسی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، ژنو، ۱۹۸۶، صفحه ۱۲۶).

^۲ به منظور به واقعیت پیوستن عقاید هانری دونان، به خصوص برای ترویج تعهد رسمی دولت‌ها برای کمک به سربازان مجروح و مراقبت از آنان بدون هیچگونه تبعیضی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در خط مقدم توسعه حقوق بین‌المللی بشردوستانه است. بعدتر و بر اساس تعهدات قید شده در حقوق بین‌المللی بشردوستانه و قطعنامه‌های تصویب شده در نشست‌های کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر، برای کارهای میدانی این سازمان هم مبنایی قانونی در نظر گرفته شد.

^۳ معکوس رنگ‌های پرچم سوئیس به منظور ادای احترام به این کشور به عنوان میزبان کنفرانس بین‌المللی ژنو در سال ۱۸۶۳.

و استقلال، به منظور خدمات‌رسانی در هر دو سوی میدان نبرد، بازنگری نماید. این کارکرد بعدها رسمیت یافت، یعنی زمانی که در کنوانسیون‌های ژنو بر ماهیت کاملاً بشردوستانه و خالی از غرض فعالیت‌های این سازمان تصریح شد. در نتیجه، سازمان نقش خاصی را به عهده گرفت تا کاربرد دقیق حقوق بین‌المللی بشردوستانه را تضمین کند.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به شکل زیر مأموریت خود را تشریح می‌کند:

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ (ICRC) سازمانی بی‌غرض، بی‌طرف و مستقل است که مأموریت صرفاً بشردوستانه آن عبارت است از حمایت و حفاظت از جان و کرامت قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز و کمک‌رسانی به آنان.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین تلاش دارد تا با ترویج و تقویت حقوق بشردوستانه و اصول جهانی انسانی، از آلام مردم جلوگیری کند.

این سازمان که در سال ۱۸۶۳ تأسیس شده، منشأ کنوانسیون‌های ژنو و نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر است. فعالیت‌های بین‌المللی که در زمان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز توسط اعضای نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر اجرا می‌شود، از سوی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ هدایت و هماهنگ می‌گردد.^۴

برای آنکه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بتواند مأموریت خود را به شکلی مؤثر به انجام رساند، باید اعتماد دولت‌ها، طرف‌های درگیر^۵ و کسانی را که در درگیری یا شرایط خشونت‌آمیز نقش دارند، جلب نماید.^۶ چنین اعتمادی به خصوص بر مبنای آگاهی از خط‌مشی و روش‌های کاری این سازمان به دست می‌آید. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از طریق استمرار کارهای خود و قابل پیش‌بینی بودن، اعتماد مردم را جلب می‌کند. ترکیب اثربخشی و اعتبار بدون توجه به زمان، مکان و یا طیف نیازهای موجود،

^۴ این متن در انتشارات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ آمده است (آخرین به‌روزرسانی توسط کمیته راهبردی، ۱۹ ژوئن ۲۰۰۸).

^۵ در این سند، «طرفین» و یا «مقامات» باید به عنوان تمامی نهادهایی قلمداد شوند (قانونی یا مستقر) که الزاماتی را به دوش دارند.

^۶ مراجعه شود به ماده ۵/۳ از اساسنامه نهضت. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان یک سازمان بی‌طرف و مستقل بررسی می‌کند که آیا برای پاسخگویی به نیازهای ناشی از چنین شرایطی موقعیت مناسبی دارد، مثلاً برای بازدید از زندانیان امنیتی در مواردی که اطلاعات و یا شایعه‌ها حاکی از شرایط بد زندان و سوءرفتار با زندانیان است.

چالشی همیشگی برای این سازمان است، چرا که باید بتواند ثابت کند که هم عملگراست و هم خلاق. در چارچوب راهبرد و اولویت‌های مشخص کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، به دفاتر نمایندگی این سازمان در مناطق عملیاتی استقلال داخلی زیادی داده شده تا خود در مورد انتخاب بهترین روش برای کمک به قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز تصمیم بگیرند.

در این سند چگونگی تشکیل کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، نحوه عملکرد آن و اینکه چگونه خود را به خصوص از طریق رویکرد چندرشته‌ای خود از دیگر سازمان‌های بشردوستانه مجزا می‌کند، تشریح شده است. برای انجام این وظیفه باید تلاش زیادی مبذول داشت، اما در اینجا هدف نه این، بلکه تعیین مختصات هویتی و روش‌های کاری کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در چند صفحه است. گرچه چنین کاری موجب تقلیل دادن اصل موضوع می‌شود، ولی شرح مختصری از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را آنچنان که امروزه هست به دست می‌دهد.

هویت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

هدف از فعالیت

فلسفه وجودی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تضمین احترام به زندگی، کرامت و سلامت جسمی و روحی قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز از طریق فعالیت‌های بشردوستانه بی‌طرف و مستقل است. تمامی فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در راستای برآورده کرده این اهداف بنیادین بوده و این سازمان تلاش دارد تا بدین کمال مطلوب برسد. این سازمان همچنین سعی دارد تا نیازهای این افراد را با توجه به حقوق آنان و نیز الزاماتی که به دوش مقامات است، تأمین نماید.

ماهیت دوگانه فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

کارهای کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در دو مسیر توسعه یافته است. اولی مسیر عملیاتی است، یعنی کمک به قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز. دومی نیز شامل تدوین و ترویج حقوق بین‌المللی بشردوستانه و اصول بشردوستانه است.

البته این دو خط کاری ارتباط تنگاتنگی با هم دارند، چرا که اولی در چارچوب ایجاد شده توسط دومی قرار دارد، و دومی بر مبنای تجارب کسب شده از اولی بوده و روند پاسخگویی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به نیازهای شناسایی شده را تسهیل می‌کند.^۷ در نتیجه، این ماهیت دوگانه موجب هویت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بوده و آن را از دیگر سازمان‌های بشردوستانه بین‌المللی، خصوصی و یا میان‌دولتی متمایز می‌سازد، چرا که در آنها عموماً بر روی یکی از این دو اولویت تمرکز می‌شود.

سازمانی با یک تعهد و رسالت کاری

یکی از مشخصه‌های کلیدی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ^۸ آن است که به

۷ کمک به قربانیان مین‌های ضدنفیر مثال خوبی است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در حالیکه این افراد را مداوم می‌کند اطلاعاتی را در مورد تعیین نقشه رخدادها، فرستادن نماینده نزد گروه‌های مسئول این کار، راه‌اندازی برنامه‌های آگاهی‌رسانی به منظور پیشگیری از تکرار سوانح مشابه بین جمعیت بومی، انطباق پیام با بزرگترین گروه از قربانیان (کودکان، زنان و چوپانان)، تأمین اطلاعات برای سازمان‌های مین‌زدایی در شرایط خاص، ساماندهی به خدمات توانبخشی جسمی برای کسانی که اندام مصنوعی دارند، و شاید تأمین آموزش‌های تخصصی و وام برای آنان به منظور راه‌اندازی یک کسب و کار دریافت می‌کند. دانش و تجربه‌ای از این دست همچنین در روند منتهی به تصویب یک معاهده جدید برای منع استفاده از مین‌های ضدنفیر مفید بوده است.

۸ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اغلب به عنوان سازمانی منحصرفرد قلمداد می‌شود: از نظر حقوقی، این سازمان نه یک سازمان بین‌دولتی و نه یک سازمان غیردولتی است. این سازمان بر اساس قوانین سوئیس یک انجمن خصوصی است که بر اساس حقوق بین‌الملل عمومی تعهدی بین‌المللی دارد.

آن، از طرف دولت‌های عضو کنوانسیون‌های ژنو^۹ رسالتی (یا بهتر بگوییم رسالت‌هایی) واگذار شده تا به قربانیان مخاصمات مسلحانه کمک کند. در نتیجه، فعالیت‌های این سازمان ریشه‌های عمیقی در حقوق بین‌الملل عمومی دارد. در دیگر شرایط خشونت‌آمیز، رسالت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از اساسنامه نهضت سرچشمه می‌گیرد.

مبنای حقوقی فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را می‌توان در حقوق بین‌المللی بشردوستانه یافت. اساسنامه نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر^{۱۰} (نهضت) و قطعنامه‌های کنفرانس بین‌المللی شورای نمایندگان صلیب سرخ و هلال احمر نیز بر فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ صحه می‌گذارند. حقوق بین‌المللی بشردوستانه نیز درست مانند اساسنامه نهضت بر سنت تاریخی فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که از نظر زمانی پیش از قوانین مربوطه شکل گرفته است، تأکید دارد.

دولت‌ها مسئولیت پایش کاربرد صحیح حقوق بین‌المللی بشردوستانه را به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ واگذار کرده‌اند. به عنوان پاسدار حقوق بشردوستانه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اقدامات لازم را برای تضمین رعایت این مجموعه قوانین، ترویج، تصریح و حتی تشریح و توسعه آن انجام می‌دهد. این سازمان به خصوص نگران موارد احتمالی تخطی از حقوق بین‌المللی بشردوستانه بوده و گام‌هایی را در سطح دوجانبه، چندجانبه و یا عمومی برای ترویج احترام به این قوانین و توسعه آن برمی‌دارد.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در کل در ارجاع به فعالیت‌های خود به حقوق بین‌المللی بشردوستانه استناد می‌کند. با این حال این سازمان هرگاه لازم بداند این حق را برای خود محفوظ می‌دارد تا به دیگر قوانین

^۹ حقوق بین‌المللی بشردوستانه به صراحت حقوق مشخصی را به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اعطا کرده است، مانند حق بازدید از اسرای جنگی و یا زندانیان غیرنظامی و تأمین منابع امدادی برای آنها، و یا راه‌اندازی آژانس مرکزی جستجو (مواد ۷۳، ۱۲۲، ۱۲۳ و ۱۲۶ از کنوانسیون سوم ژنو، و مواد ۷۶، ۱۰۹، ۱۳۷، ۱۴۰ و ۱۴۳ از کنوانسیون چهارم ژنو). علاوه بر این، در حقوق بین‌المللی بشردوستانه بر حق کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای بدست گرفتن ابتکار عمل در زمان مخاصمات مسلحانه تأکید شده است، چه مخاصمه مذکور بین‌المللی باشد و چه غیر بین‌المللی (ماده ۳ و مواد ۹/۹/۱۰ مشترک در کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو). نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در ماده ۵ از اساسنامه نهضت نیز قید شده است. در شرایطی که خفیف‌تر از آستانه در نظر گرفته شده در حقوق بین‌المللی بشردوستانه است، این ماده از اساسنامه نهضت به تنهایی به تعهد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای اقدام رسمیت می‌بخشد.

^{۱۰} دولت‌های عضو کنوانسیون‌های ژنو به طور معمول هر چهار سال یکبار در قالب کنفرانس بین‌المللی با نمایندگان از دیگر ارکان نهضت ملاقات می‌کنند (کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون بین‌المللی و جمعیت‌های ملی). می‌توان در نشست‌های کنفرانس بین‌المللی اساسنامه نهضت را (که نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ هم در آن تعیین شده) بازبینی و اصلاح کرد به نحوی که تعهداتی را به دوش ارکان مختلف گذاشت، اما نمی‌شود در کنفرانس بین‌المللی، اساسنامه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و یا فدراسیون را تغییر داده و یا تصمیماتی را در مغایرت با این اساسنامه‌ها اتخاذ کرد (ماده ۱۱/۶ از اساسنامه نهضت).

و استانداردهای بین‌المللی موجود که از مردم حمایت می‌کنند نیز ارجاع کند، به خصوص به حقوق بین‌الملل بشر.^{۱۱}

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بر مبنای تعارب طولانی خود چندین سند خط‌مشی تدوین کرده است. این متون به عنوان راهنمای اقدام به کار رفته و هدف آنها پیوستگی بخشیدن به فعالیت‌های سازمان در دراز مدت است که به نوبه خود به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در هنگام فعالیت‌هایش قابلیت پیش‌بینی‌پذیری بیشتر و در نتیجه اعتبار بیشتری ارزانی می‌دارد.

عضویت در یک نهضت

یکی دیگر از مشخصه‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ عضویت آن در یک نهضت است، البته نهضتی که خود پایه‌گذار آن بوده است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یکی از ارکان نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر بوده، و جمعیت‌های ملی و فدراسیون بین‌المللی جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر (فدراسیون) دیگر ارکان آن هستند.^{۱۲} وجود این ارتباط با نهضت به دلیل مشابهت وظایف تمامی ارکان نهضت و کاربرد نشان‌های مشترک تقویت هم می‌شود.^{۱۳} مأموریت جمعیت‌های ملی انجام فعالیت‌های بشردوستانه در کشورهای متبوعشان است، به خصوص در نقش معین و مددکار مقامات دولتی در حوزه بشردوستانه.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مسئولیت رسمیت بخشیدن به جمعیت‌های ملی را بر مبنای معیارهای قید شده در اساسنامه نهضت به عهده دارد. رسمیت بخشیدن به فعالیت جمعیت‌های ملی آنان را مبدل به اعضای رسمی نهضت کرده و اعتبار لازم را برای پیوستن به فدراسیون بین‌المللی به آنان اعطا می‌نماید. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین در مواردی که دغدغه‌های مشترکی وجود دارد با آنها همکاری می‌نماید، مانند آماده‌سازی آنان برای اقدام در زمان مخاصمات مسلحانه، جستجوی افراد و بازپيوند خانواده‌ها، و ترویج حقوق بین‌المللی بشردوستانه و اصول بنیادین نهضت. در زمان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز نیز کمیته

^{۱۱} کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند جدای از حقوق بین‌المللی بشردوستانه، وقتی که حقوق بشر کاربرد داشته باشد به آن هم ارجاع کند.

^{۱۲} مراجعه کنید به مواد ۱، ۳ و ۶ از اساسنامه نهضت.

^{۱۳} مأموریت نهضت عبارت است از:

- جلوگیری از آلام مردم و تسکین آن، هر جا که باشد؛
- حمایت از زندگی و سلامت و تضمین احترام به انسان‌ها، به خصوص در زمان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط اضطراری؛
- تلاش برای پیشگیری از بیماری‌ها و ترویج مسائل بهداشتی و رفاه عمومی؛
- تشویق به ارائه خدمات داوطلبانه و آمادگی همیشگی برای کمک به اعضای نهضت، و یک حس همبستگی جهانی با کسانی که نیازمند حمایت و کمک هستند (مقدمه اساسنامه نهضت).

قابل ذکر است که نهضت با انجام فعالیت‌های خود در سراسر جهان در برقراری صلح پایدار مشارکت دارد.

بین‌المللی صلیب سرخ مسئول کمک به آنها به منظور ارتقای ظرفیت‌های موجود برای برآورده کردن نیاز فزاینده به کمک‌های بشردوستانه است.^{۱۴}

اغلب به دلیل حضور، منابع، دانش بومی و انگیزه بالای جمعیت‌های ملی است که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند عملیات میدانی خود را با موفقیت اجرا نماید. جمعیت‌های ملی همچنین ممکن است از طریق کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، فدراسیون و یا جمعیت ملی کشوری که کمک لازم دارد در عملیات بین‌المللی مشارکت کنند. همچنین کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از یک شبکه ارتباطی جهانی متشکل از تمامی جمعیت‌های ملی بهره می‌برد. همکاری و هماهنگی در درون نهضت به استفاده بهینه از ظرفیت‌های تمامی اعضا کمک می‌کند.

بر اساس توافقات و قواعد تدوین شده در نهضت، فعالیت‌های امدادی بین‌المللی در زمان «مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیربین‌المللی» و نیز در شرایطی مانند «ناآرامی‌های داخلی و پیامدهای مستقیم آنها» توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ هدایت و هماهنگ می‌شود. این سازمان همچنین فعالیت‌های اجرا شده به منظور بازپیوند خانواده را در شرایطی که مستلزم واکنش اضطراری و بین‌المللی است هدایت و هماهنگ می‌نماید. در نتیجه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دو سطح از مسئولیت را به دوش دارد:^{۱۵}

- انجام کارهای بشردوستانه‌ای که از رسالت و تعهد سازمان و حوزه‌های تخصصی آن سرچشمه می‌گیرد؛
- هماهنگی عملیات بین‌المللی ارکان نهضت.

اصول بنیادین نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر

فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بر مبنای اصول بنیادین هفتگانه‌ای است که بین این سازمان و دیگر ارکان نهضت مشترک‌اند. این اصول - انسانیت، بی‌غرضی، بی‌طرفی، استقلال، خدمات داوطلبانه، یگانگی و جهان‌شمولی - در اساسنامه نهضت^{۱۶} قید شده و ارزش‌های مشترکی را تعیین می‌نماید که نهضت را از دیگر سازمان‌های بشردوستانه متمایز می‌کند. نهضت به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ وظیفه داده تا این اصول را پاس داشته و ترویج نماید. چهار اصل اول که در زیر به آنها اشاره

^{۱۴} مراجعه شود به «اسند خط مشی همکاری کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با جمعیت‌های ملی»، نشریه بین‌المللی صلیب سرخ، شماره ۸۵۱، سپتامبر ۲۰۰۳، صفحات ۶۶۳ تا ۶۷۸

^{۱۵} به خصوص مراجعه شود به توافقنامه سویل مصوب شورای نمایندگان در ۱۹۹۷ (قطعنامه ۶) و سند اقدامات مکمل مصوب شورای نمایندگان در ۲۰۰۵ (قطعنامه ۸).

^{۱۶} مراجعه شود به مقدمه اساسنامه نهضت. اصول بنیادین در بیستمین کنفرانس بین‌المللی در وین در ۱۹۶۵ اعلام و با کمی تغییر در اساسنامه نهضت مصوب بیست و پنجمین کنفرانس بین‌المللی در ژنو در ۱۹۸۶ درج و در ۱۹۹۵ و ۲۰۰۶ اصلاح شد.

شده، اصولی هستند که همواره توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به آنها ارجاع شده و به طور مشخص در بیانیه مأموریت سازمان ذکر شده‌اند:

- **انسانیت** مهمترین اصل بوده و بر مبنای احترام به انسان‌ها می‌باشد، و دربرگیرنده اهداف و ایده‌آل‌های نهضت می‌شود. این اصل نیروی محرکه اصلی فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است.
- **بی‌غرضی**، اصلی است که بر اساس آن هر شکل از تبعیض محکوم شده و رفتار یکسان با تمامی کسانی که مشکلی دارند بر مبنای نیازهای آنان ترویج می‌شود. این اصل به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ امکان می‌دهد تا فعالیت‌های خود را بر اساس میزان اضطراری بودن شرایط و نوع نیاز مردم اولویت‌بندی کند.
- **بی‌طرفی** به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ امکان می‌دهد تا با خودداری از طرفداری از هر یک از طرف‌های درگیر در مناقشات سیاسی، قومی، مذهبی و یا عقیدتی، اعتماد همگان را جلب نماید. بی‌طرفی به معنای بی‌تفاوتی نسبت به آلام مردم، پذیرش جنگ و یا خاموش ماندن در قبال رفتارهای غیرانسانی نیست، بلکه به معنای عدم مشارکت در مناقشات است که منجر به جدایی افراد از هم می‌شوند. این اصل برای فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بسیار کارساز است، چرا که به سازمان امکان می‌دهد تا تماس‌های بیشتری برقرار کرده و دسترسی بهتری به مردم تحت تأثیر داشته باشد.^{۱۷}
- **استقلال** کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از نوع ساختاری است: اعضای کمیته راهبردی آن همگی از یک ملیت بوده و با همکاری همدیگر انتخاب می‌شوند. در نتیجه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مستقل از سیاست‌های ملی و بین‌المللی، یا منافع گروه‌ها و هر نهاد دیگری که به نوعی به شرایط خشونت‌آمیز ربط دارد، عمل می‌کند. این امر به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای تکمیل وظایف صرفاً بشردوستانه خود که بر مبنای بی‌غرضی و بی‌طرفی کامل به عهده آن گذارده شده، خودمختاری لازم را می‌دهد.

^{۱۷} نقش میانجی بی‌طرف در حل و فصل مسائل بشردوستانه ناشی از وجهه متمایز کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان سازمانی مشخصاً بی‌طرف و مستقل است (ماده ۵/۳ از اساسنامه نهضت).

حوزه فعالیت و معیار اقدامات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ

چهار وضعیت متفاوت وجود دارد که در آنها کمیته بین‌المللی صلیب سرخ وارد عمل می‌شود:

۱. تلاش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای کمک به قربانیان مخاصمات مسلحانه بین‌المللی و غیر بین‌المللی در مرکز فعالیت‌های این سازمان قرار دارد.^{۱۸} این سازمان خدمات خود را بر مبنای حقوق بین‌المللی بشردوستانه ارائه می‌دهد، البته پس از توجه کامل به نیازهای موجود و قابل پیش‌بینی به کمک‌های بشردوستانه.

۲. در دیگر شرایط خشونت‌آمیز، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ خدمات خود را بر اساس میزان جدی بودن نیازهای برآورده نشده و اضطراب شرایط ارائه می‌دهد. سازمان همچنین توجه می‌کند که آیا با توجه به وضعیت خود به عنوان یک سازمان بی‌طرف و مستقل و نیز تجاری که دارد، می‌تواند کاری بیشتر از دیگران انجام دهد یا خیر. در چنین شرایطی، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ خدمات خود را نه بر اساس حقوق بین‌المللی بشردوستانه بلکه بر مبنای اساسنامه نهضت ارائه می‌دهد.^{۱۹}

۳. اگر در ناحیه‌ای که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در آن حضور عملیاتی دارد یک بلای طبیعی یا ناشی از فعالیت‌های انسانی رخ دهد و یا یک بیماری همه‌گیر شود، چون این سازمان می‌تواند به سرعت نیروهای خود را اعزام و مشارکت قابل توجهی داشته باشد، در حد توان و در همکاری با دیگر ارکان نهضت ورود کرده و توانایی‌های منحصر بفرد خود را عرضه می‌کند. این سازمان معمولاً فقط در فاز اضطراری اقدام می‌کند.

۴. در دیگر شرایط، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در فعالیت‌های تمامی آژانس‌های بشردوستانه مشارکت خاصی دارد، به خصوص در حوزه‌های تخصصی خود مانند جستجوی افراد و اشاعه و ترویج حقوق بین‌المللی بشردوستانه و اصول بنیادین. اینها همگی حوزه‌هایی هستند که در آنها بر رسالت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به روشنی تصریح شده است.

^{۱۸} حقوق بین‌المللی بشردوستانه حتی بعد از پایان خصومت‌ها کماکان به قوت خود باقیست. وقتی خشونت‌ها پایان می‌یابد، دولت‌ها هنوز هم الزاماتی را به دوش دارند. در نتیجه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برخی فعالیت‌های خود را ادامه داده و برخی فعالیت‌های دیگر را نیز در طول این دوران گذار در دستور کار قرار می‌دهد. مراجعه شود به «آیا جنگ هرگز پایان می‌یابد؟ کار کمیته بین‌المللی صلیب سرخ وقتی که سلاح‌ها خاموش می‌شوند»، نشریه بین‌المللی صلیب سرخ، شماره ۸۵۱، سپتامبر ۲۰۰۳، صفحات ۴۶۵ تا ۴۹۶.

^{۱۹} مواد ۵/۲ (d) و ۵/۳ از اساسنامه نهضت.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اولویت‌های خود را بر اساس معیارهای زیر تعیین می‌کند:

- میزان آلام قربانیان و اضطراری بودن نیازهای آنان: اصل بی‌غرضی که در حقوق بین‌المللی بشردوستانه ذکر شده است کماکان به عنوان ستون فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ شناخته می‌شود. این فعالیت‌ها باید غیرتبعیض‌آمیز و متناسب با نیازهای کسانی باشد که نیازمند حمایت و کمک هستند.

- توانایی‌های منحصر بفرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که ناشی از وجه متمایز آن به عنوان یک سازمان بی‌طرف و مستقل و یک میانجی است و نیز تجارب آن در کمک‌رسانی به قربانیان مخاصمات مسلحانه (دانش بومی، منابع انسانی، لجستیک، ظرفیت جستجوی افراد و غیره): امتیاز ویژه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که ناشی از اصول حاکم بر آن و تجارب عملیاتی است که کسب کرده، از سوی جامعه بین‌الملل به رسمیت شناخته شده است. این سازمان می‌تواند خود را به خوبی در فضای فعالیت‌های بشردوستانه در کنار تعداد زیادی از انواع سازمان‌های بشردوستانه جای داده و به فعالیت خود ادامه دهد.

- مبنای قانونی کارهای آن: کمیته بین‌المللی صلیب سرخ سعی دارد تا فعالیت‌های خود را در شرایطی انجام دهد که حقوق بین‌المللی بشردوستانه در آنها کاربرد دارد و به دقت به مقتضی بودن اقدام در شرایط موجود و یا در دیگر شرایط خشونت‌آمیزی که تحت پوشش حقوق بین‌المللی بشردوستانه نیست (مانند ناآرامی‌ها و تنش‌های داخلی)، توجه می‌نماید. این سازمان در تمام شرایط فعالیت‌های خود را بر مبنای معیارهایی که در بالا ذکر شد انجام می‌دهد.

ملاحظات و محدودیت‌های عملیاتی (مانند آثار فعالیت‌های دیگر، اینکه آیا اصولاً از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دعوت به ورود شده است، و مسائل امنیتی) را نیز می‌توان به این معیارها افزود.

۲۰ بر اساس واقعیت‌های موجود، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ماهیت حقوقی شرایط موجود را مشخص می‌کند که خود، تعیین‌کننده حدود اختیارات قانونی آن است.

راهبردهای لازم برای انجام مأموریت: از تحلیل جامع تا فعالیت‌های خاص یک تحلیل جامع

برای هر اقدامی به یک تحلیل جامع از شرایط، کنشگران حاضر،^{۲۱} خطرات و تحولات نیاز هست. این امر به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ امکان می‌دهد تا کسانی را که به شدت تحت تأثیر درگیری قرار گرفته‌اند و نیازهای آنان را شناسایی کند. برای این کار باید از ریشه مشکلات درکی روشن و از تأسیسات محلی، توانایی‌های آنها و امکاناتی که دارند، آگاهی کافی داشت. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ سعی می‌کند تا با در نظر گرفتن تمامی جنبه‌ها و بهترین روش‌های پاسخگویی به آنها، تصویری کلی از هر مشکل بشردوستانه ترسیم نماید.

در اینجا چندین عامل را باید در نظر گرفت، از جمله عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، امنیتی، مذهبی و قومی. در تجزیه و تحلیل مورد نظر همچنین باید به ارتباط درونی عوامل محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی که بر هر درگیری یا در هر شرایط خشونت‌آمیز دیگری اثر دارد، توجه شود.

تحلیل، مبنای تصمیم‌گیری برای راهبرد کلانی است که در آن اولویت‌ها و اهداف خاص در نظر گرفته شده و انواع مشکلات و نیازهای مختلفی که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ باید نیرو و منابع خود را بر روی آنها متمرکز کند، مشخص می‌شود. علاوه بر این، راهبردی باید تعریف شود که در آن، نه فقط پیامدهای مستقیم در نظر گرفته شده باشند، بلکه تا جایی که ممکن است و در چارچوب فعالیت‌های بشردوستانه بی‌طرف و مستقل، به منشاء و علل آنها هم رسیدگی شود.

بدین منظور، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ باید در ابتدا نقاط قوت^{۲۲} خود و فرصت‌هایی را که در محیط بومی در اختیار دارد به کار گیرد، و دوم باید سعی کند تا نقاط ضعف را به حداقل رسانده و مشکلات برون‌سازمانی را خنثی و مرتفع گرداند. به دلیل نقش مکمل شرکای کاری از داخل و خارج از نهضت، نقاط قوت و ضعف این قبیل شرکا هم باید در مباحث مربوط به تعیین راهبرد مد نظر قرار گیرد.

بسته به اینکه چه کاری باید انجام داد، فعالیت‌های متنوع یا همزمان و یا پشت سر هم آغاز می‌شوند.

۲۱ طرف‌های درگیر و دیگر بازیگران عمده: کنشگران مسلح، بشردوست، سازمان ملل، غیرسازمان ملل، جامعه سیاسی و مدنی، و غیره.

۲۲ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همواره بر روی کارکنان دفتر نمایندگی خود حساب می‌کند، چرا که با فضای محلی آشنا بوده و متخصص کار خود هستند. بسته به شرایط موجود، سازمان می‌تواند حمایت لازم را از دیگر اعضای نهضت نیز جلب نماید.

چهار رویکرد که در بیانیه مأموریت عنوان شده‌اند به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ امکان می‌دهند تا به اهداف خود دست یابد

همانگونه که در بیانیه مأموریت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تشریح شده است، این سازمان پس از تحلیل شرایط چهار رویکرد را در راهبرد کلان خود به هم می‌آمیزد تا مستقیم یا غیرمستقیم و در کوتاه، میان و بلند مدت، احترام به زندگی، کرامت و سلامت جسمی و روحی قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز را تضمین نماید.

حمایت از زندگی و کرامت قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز

رویکرد حمایتی

- به منظور حفاظت از جان، امنیت، کرامت و سلامت جسمی و روحی قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز، هدف از اعمال این رویکرد تضمین آن است که مقامات و دیگر کشگران به الزامات خود عمل کرده و حقوق افراد را محترم شمارند.
- همچنین هدف از آن جلوگیری از و یا پایان دادن به موارد عملی و یا احتمالی نقض حقوق بین‌المللی بشردوستانه و دیگر مجموعه قوانین و یا قواعد بنیادینی است که از مردم در چنین شرایطی حمایت و حفاظت می‌کنند.
- تمرکز آن اولاً بر روی علل و شرایط حاکم بر موارد نقض قانون، کسانی که مسئول آن هستند و کسانی که بر آنها نفوذی دارند، و دوماً بر روی پیامدهای خشونت است.

کمک‌رسانی به قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز

رویکرد کمک‌رسانی

- هدف از کمک‌رسانی^{۲۳} حفاظت از جان و یا ترمیم کرامت افراد و جوامع محلی است که به شدت تحت تأثیر مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز قرار گرفته‌اند.
- فعالیتهای کمک‌رسانی در اصل برای رسیدگی به پیامدهای موارد نقض حقوق بین‌المللی بشردوستانه و دیگر مجموعه قوانین مرتبط اجرا می‌شوند. همچنین ممکن است در این فعالیت‌ها با کاهش میزان در معرض خطر بودن، به علل و شرایط بروز چنین موارد نقض قانونی نیز پرداخته شود.

^{۲۳} مراجعه شود به «خط مشی کمک‌رسانی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ»، نشریه بین‌المللی صلیب سرخ، شماره ۸۵۵، سپتامبر ۲۰۰۴، صفحات ۶۷۷ تا ۶۹۳.

- کمک‌رسانی شامل رسیدگی به نیازهای ضروری ولی برآورده نشده افراد و یا جوامع محلی بر مبنای هنجارهای اجتماعی و شرایط فرهنگی است. این نیازها متفاوتند، ولی برای پاسخگویی به آنها معمولاً با تأمین کالا و خدمات، حمایت از تأسیسات و خدمات موجود و تشویق مقامات و دیگران به انجام وظایف و مسئولیت‌هایشان، به مسائل مرتبط با درمان، آب، بهداشت، سرپناه و امنیت اقتصادی^{۲۴} پرداخته می‌شود.

هدایت و هماهنگی عملیات امدادی بین‌المللی نهضت در مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز

رویکرد همکاری

- هدف از همکاری^{۲۵} افزایش ظرفیت عملیاتی جمعیت‌های ملی، بخصوص در کشورهایی است که دچار مخاصمه مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز شده و یا احتمال دارد که بشوند. هدف دیگر آن، افزایش ظرفیت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای تعامل با جمعیت‌های ملی و مشارکت با آنهاست.
- هدف از رویکرد همکاری بهینه کردن فعالیت‌های بشردوستانه ارکان نهضت با بهترین استفاده از رویه‌ها و مهارت‌های مکمل در رابطه با مسائل عملیاتی مانند حمایت، کمک‌رسانی و پیشگیری است.
- این رویکرد شامل تدوین و اجرای سیاست‌ها و خط‌مشی‌های نهضت است که در طول نشست‌های اعضا تصویب می‌شوند و نیز ارتقای ظرفیت جمعیت‌های ملی و کمک به آنها برای رعایت اصول بنیادین در تمامی زمان‌ها.

تلاش برای پیشگیری از آلام مردم با ترویج، تقویت و توسعه حقوق بین‌المللی بشردوستانه و اصول جهانی بشردوستانه

رویکرد پیشگیری

- هدف از پیشگیری^{۲۶} ایجاد محیطی مساعد است که در آن احترام به

^{۲۴} نحوه پاسخگویی همانقدر متنوع است که نیازها، در نتیجه تهیه فهرستی کامل غیرممکن می‌نماید، چرا که هر شرایط جدیدی نیازمند یک نحوه پاسخگویی جدید است. در چنین واکنش‌هایی معمولاً حفاظت از محیط زیست هم در نظر گرفته می‌شود. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین گاهی در زمان بلایای طبیعی نیز اقدام می‌نماید. (مراجعه شود به صفحه ۱۱، مورد ۳)

^{۲۵} مراجعه شود به «سند خط‌مشی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای همکاری با جمعیت‌های ملی»، نشریه بین‌المللی صلیب سرخ، شماره ۸۵۱، سپتامبر ۲۰۰۳، صفحات ۶۶۳ تا ۶۷۸.

^{۲۶} برای مثال مراجعه شود به «نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در پیشگیری از مخاصمات مسلحانه: توانایی‌ها و محدودیت‌های آن»، نشریه بین‌المللی صلیب سرخ، شماره ۸۴۴، دسامبر ۲۰۰۱، صفحات ۹۲۳ تا ۹۴۶.

زندگی و کرامت کسانی که به شدت تحت تأثیر مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز هستند تضمین شود، و برای فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز مناسب باشد.

هدف از این رویکرد، پیشگیری از آلام مردم از طریق اعمال نفوذ بر کسانی است که اثر مستقیم یا غیرمستقیمی در سرنوشت مردمی دارند که تحت تأثیر چینی شرایطی هستند. این در کل به معنای فعالیت در بازه‌ای میان تا بلندمدت است.^{۲۷}

رویکرد پیشگیری به خصوص شامل برقراری ارتباط به منظور توسعه، روشن‌سازی و ترویج روند پیاده‌سازی حقوق بین‌المللی بشردوستانه و دیگر قوانین مرتبط و نیز ترویج میزان پذیرش فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌باشد.

ترکیب فعالیت‌ها: رویه چندرشته‌ای

هر فعالیت از نظر بشردوستانه به منظور پاسخگویی به یک مشکل خاص و یا مشکلاتی مشترک است. در هر رویکرد از راهبردهای اجرایی مختص همان رویکرد استفاده می‌شود. در این راهبردها ترکیبی از فعالیت‌های مختلف از چهار برنامه‌ای که در ابزار برنامه‌ریزی سالیانه تشریح شده‌اند به کار می‌رود: حمایت، کمک‌رسانی، پیشگیری و همکاری. در نتیجه، راهبرد حمایتی همچنین می‌تواند شامل فعالیت‌هایی مرتبط با برنامه‌های کمک‌رسانی، پیشگیری و یا همکاری باشد. حفر چاه در یک اردوگاه آوارگان می‌تواند یک جنبه از برنامه‌های کمک‌رسانی قلمداد شود و به منظور مبارزه با مشکل کمبود آب به کار رود. در نتیجه این کار بخشی از رویکرد کمک‌رسانی است. با این حال، این فعالیت می‌تواند به همین میزان به منظور حمایت از مردمی باشد که در زمان آوردن آب از خارج از اردوگاه در معرض خشونت قرار می‌گیرند. در نتیجه همزمان بخشی از رویکرد حمایتی نیز هست.

ترکیب فعالیت‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ موظف است بر اساس شرایط موجود و اولویت‌ها و اهداف مشخص شده، از تمامی امکاناتی که در اختیار دارد بهره‌جوید. علاوه بر این، این رویکردهای مختلف همدیگر را تقویت می‌کنند: به عنوان مثال، کارکنان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ممکن است در زمان کمک‌رسانی اطلاعاتی را در رابطه با موارد نقض حقوق بین‌المللی بشردوستانه کسب نمایند که می‌تواند به مقامات اطلاع دهند، که خود بخشی از رویکرد حمایتی است. در شرایط درگیری، فعالیت‌های کمک‌رسانی اغلب دارای ماهیتی حمایتی هستند، و بر عکس؛ به شکلی که ارتباط تنگاتنگی با هم

^{۲۷} گرچه هدف اصلی از فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نه ترویج صلح جهانی و نه پیشگیری از مخاصمات مسلحانه است، ولی کار این سازمان و دیگر ارکان نهضت نقشی مستقیم در این راستا دارد.

دارند. در نهایت، نهضت وظیفه تلاش برای حمایت از قربانیان این قبیله رویدادها و کمک‌رسانی به آنان را در تمامی زمان‌ها به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ محول کرد.^{۲۸}

ترکیب فعالیت‌ها معمولاً با پشتیبانی چیزی عملی می‌شود که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به آن **دیپلماسی بشردوستانه** می‌گوید. هدف از آن نیز اعمال نفوذ و در صورت لزوم تغییر انتخاب‌های سیاسی دولت‌ها، گروه‌های مسلح، و سازمان‌های بین‌المللی و فراملی است، به منظور افزایش میزان رعایت حقوق بین‌المللی بشردوستانه و ترویج اهداف اصلی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ. بدین منظور، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ واحدهای مختلف خدمات‌رسانی و سلسله‌مراتب موجود در مقر اصلی و در شبکه دفاتر نمایندگی خود را تشویق می‌کند تا بر میزان گفتگو با این نهادها در رابطه با مسائل و نگرانی‌های کلی خود بیافزاید. پیام اصلی دیپلماسی بشردوستانه در تمامی دفاتر نمایندگی سازمان یکی است، حال اولویت‌های عملیاتی آنها هر چه باشد.

هماهنگی فعالیت‌های بشردوستانه

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ هم از مقر اصلی و هم در زمان عملیات میدانی فعالیت‌های خود را با دیگر سازمان‌های بشردوستانه هماهنگ می‌کند^{۲۹} تا زندگی قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز را به شکل مستقیم یا غیرمستقیم بهبود بخشد. هماهنگی فقط وقتی ممکن است که رهیافت کاملاً بشردوستانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان سازمانی بی‌غرض، بی‌طرف و مستقل اجازه دهد.^{۳۰} نمی‌توان چنین اختیاراتی را به یک نهاد یا گروهی از نهادهای دیگر واگذار کرد.

^{۲۹} هماهنگی در درون نهضت در صفحات ۸ و ۹ بررسی شد («عضویت در یک نهضت»).

^{۳۰} مراجعه شود به یادداشت سردبیر در نشریه بین‌المللی صلیب سرخ، شماره ۸۶۵، مارس ۲۰۰۷، صفحات ۵ و ۶.

روش‌های کاری

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای تأکید بر اهمیت نقش‌های مکمل، نقاط قوت و ضعف شرکای کاری خود (در خارج و داخل نهضت) و حوزه‌های تخصصی آنان را در مباحث راهبردی خود لحاظ می‌کند.

راهبرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بر مبنای ترکیب «روش‌های کاری» و نیز انتخاب فعالیت‌های مناسب بر اساس رویکرد(های) انتخابی است. روش‌های کاری در واقع مبین شیوه‌ها و ابزار به کار رفته به منظور متقاعد کردن مقامات برای عمل به الزاماتشان در رابطه با افراد و جمعیت‌هاست.

روش‌های کاری کمیته بین‌المللی صلیب سرخ عبارتند از: آگاهی‌رسانی در مورد مسئولیت‌ها (متقاعدسازی، بسیج کردن، محکوم کردن)، پشتیبانی و جایگزینی (تأمین مستقیم خدمات) است. البته کمیته بین‌المللی صلیب سرخ خود را به هیچ یک از آنها محدود نمی‌کند، بلکه بر عکس با ایجاد توازن لازم ترکیبی از آنها را به شکل همزمان و یا پیاپی به کار می‌برد.

۱. هدف از آگاهی‌رسانی در مورد مسئولیت‌ها، یادآوری الزاماتی است که مردم به دوش دارند و در صورت لزوم متقاعد کردن آنها برای تغییر رفتار خود. این کار به سه روش انجام می‌شود:

الف) هدف از متقاعدسازی یعنی اینکه کسی را راضی کنیم تا کاری را انجام دهد که در حوزه مسئولیت‌ها و یا توانایی‌های وی است. این کار از طریق گفتگوی دوجانبه و محرمانه صورت می‌گیرد. این روش از نظر سنتی روش ارجح کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است.

ب) این سازمان همچنین ممکن است با بسیج اشخاص ثالث صاحب نفوذ پشتیبانی لازم را از خارج از نهضت کسب نماید (مثلاً دولت‌ها، سازمان‌های منطقه‌ای، شرکت‌های خصوصی، اعضای جامعه مدنی و یا گروه‌های مذهبی که روابط خوبی با مقامات مربوطه دارند). کمیته بین‌المللی صلیب سرخ این اشخاص ثالث را با دقت تمام انتخاب می‌کند، و فقط با کسانی تماس می‌گیرد که باور داشته باشند می‌توانند ماهیت محرمانه اطلاعاتی را که دریافت می‌کنند حفظ نمایند.

پ) در زمان رویارویی با یکی از مقامات که قصد دارد الزامات خود را نادیده گرفته و یا به عمد آنها را نقض نماید، متقاعدسازی (حتی با بسیج پشتیبانی اشخاص ثالث صاحب نفوذ) احتمالاً کارساز نخواهد بود. در نتیجه در شرایط خاص ممکن است کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تصمیم بگیرد تا سنت رازداری خود را شکسته و امری را در سطح عمومی محکوم نماید. این روش کاری فقط به عنوان بخشی از رویکرد حمایتی به کار می‌رود که تمرکز

آن بر روی موارد نقض جدی و یا مستمر قاعده‌ای است که از افراد حمایت می‌کند.

۲. اگر مقامات نتوانند کاری بکنند، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ هر جا لازم باشد از آنان حمایت می‌کند تا بتوانند مسئولیت‌های خود را تقبل نمایند.

۳. وقتی یکی از مقامات ذیربط نخواهد و یا نتواند اقدامات مناسبی را انجام دهد (به دلیل فقدان وسائل و یا عدم تمایل، و یا وقتی که هیچ مقام مسئولی موجود نباشد)، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مستقیماً به جای آنان وارد عمل می‌شود (جایگزینی) تا نیازهای افراد و جمعیت‌های خسارت دیده را برآورده نماید. اگر شرایط وخیم باشد، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ابتدا خود وارد عمل شده و سپس با مقامات مذاکره می‌کند تا آنها را به اتخاذ اقدامات مناسب متقاعد و یا به آنان کمک کند تا راه‌حل‌های ممکن را بیابند.

راهنمای اقدام

راهبرد فوق با ملاحظه دستورالعمل‌های زیر پیاده می‌شود:

۱. فعالیت‌های بشردوستانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بی‌غرض، بی‌طرف و مستقل است. تجربه به ما نشان داده که این رویکرد بیشترین امکان را برای پذیرفته شدن در طول یک درگیری مسلحانه و یا در جریان دیگر شرایط خشونت‌آمیز فراهم می‌آورد، به خصوص با توجه به این خطر که کنشگران محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی ممکن است قطبی و یا افراط‌گرا شوند. در نتیجه، ادغام ابزارهای سیاسی، نظامی و بشردوستانه که برخی دولت‌ها آن را پیشنهاد می‌کنند، در واقع منشاء اصلی مشکلات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است. این سازمان اصرار دارد که باید از محو شدن مرزها جلوگیری کرد و در عین حال به عملکرد مکمل هم اجازه بروز داد.

۲. بسیاری از وظایف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در نزدیکی به جمعیت هدف و در عرصه انجام می‌شوند، یا به عبارت دیگر در جایی که سازمان بیشترین دسترسی را به مردم دارد. باید با افراد و یا جوامع محلی مورد نظر مشورت شود تا نیازها و منافع آنان بهتر مشخص شود، و آنها هم باید در اقداماتی که اجرا می‌شوند مشارکت داده شوند.^{۳۱} نظام ارزشی آنان، آسیب‌پذیری‌های خاصی که دارند و نگاهی که به نیازهای خود دارند همگی باید در نظر گرفته شوند. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ موافق رویکردی مشارکتی است که هدف آن ایجاد ظرفیت‌های بومی باشد.

۳. فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ جهان‌شمول است. کارهای این سازمان به جاهای خاص و یا به گروه‌های خاصی از مردم (مانند کودکان و پناهندگان) محدود نمی‌شود. با حضور در چندین منطقه از جهان، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ از نگاهی کلان برخوردار است که آن را قادر می‌سازد تا تحلیل‌های جامعی را به عمل آورد. اگر سازمان می‌خواهد شفاف و قابل پیش‌بینی باشد باید در هر جایی که فعالیت دارد رویکردی یکپارچه را اتخاذ کند. با این حال، این امر بدان معنا نیست که فعالیت‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یک شکل هستند. توجه به شرایط موجود کماکان یک جنبه کلیدی از تحلیل و راهبرد مربوطه است.

۴. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در فاز اضطراری ورود پیدا می‌کند و تا زمانی که لازم باشد می‌ماند. با این حال، این سازمان مراقب است تا چنین ورودی منجر به دست کشیدن مقامات مربوطه از رسیدگی

^{۳۱} آنها باید به عنوان مثال در تصمیم‌گیری در رابطه با اولویت‌ها در اجرا، مدیریت و ارزیابی برنامه‌ها مشارکت داشته باشند.

کامل به مسئولیت‌های خود نشود، و یا اینکه جوامع محلی متأثر را از سازوکارهای مقابله‌ای معمول خود باز ندارد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین مراقب است تا مزاحم کار سازمان‌ها و کنشگرانی نشود که منابع جامعه مدنی قلمداد می‌شوند. از این رو، اقداماتی انجام می‌شوند تا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بتواند به شکلی مناسب و در زمان لازم صحنه را ترک کند.

۵. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با تمامی کسانی که در مخاصمه مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز شرکت دارند و می‌توانند تأثیری بر روی مسیر آن داشته باشند، حال چه دولت‌های دیگر آنها را به رسمیت بشناسند و چه خیر، وارد گفتگو می‌شود. هیچکس مستثنی نمی‌شود، نه فقط به این دلیل که وارد گفتگو شدن فی‌نفسه مساوی با رسمیت بخشیدن نیست، بلکه همچنین چون برقراری تماس‌های مکرر و متنوع برای ارزیابی شرایط و تضمین ایمنی عملیات و پرسنل کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ضروری است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ شبکه‌ای از افراد را در سطح محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای خود حفظ می‌نماید. در زمان نقض حقوق بین‌المللی بشردوستانه و دیگر قوانین یا قواعد بنیادینی که از مردم در زمان خشونت حمایت می‌کنند، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ سعی دارد بر مرتکبین تأثیر و نفوذ داشته باشد. ابتدا، دست به اقدام دوجانبه و محرمانه می‌زند (صفحات ۱۹ و ۲۰ را ببینید). در زمان اقدام محرمانه و در هنگام برقراری ارتباط با عموم مردم، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ قصد دارد تا مروج شفافیت باشد و خود را به عنوان سازمانی معرفی نماید که به روشی معتبر و قابل پیش‌بینی عمل می‌کند. همچنین با توجه به علاقه دولت‌ها به وضعیت حقوقی و نقش منحصر بفرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، حق این سازمان برای خودداری از دادن شهادت بر مبنای چندین منبع از حقوق بین‌الملل به رسمیت شناخته شده است.^{۳۲}

۶. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در حالیکه هر کاری از دستش بر می‌آید را برای کمک به نیازمندان انجام می‌دهد، همچنین به تلاش‌های دیگران هم توجه دارد چرا که طیف گسترده‌ای از نهادها در حوزه بشردوستانه فعال هستند. هدف اصلی از تعامل با دیگر سازمان‌های امدادی استفاده بهینه از تلاش‌های مکمل به منظور برآورده کردن نیازهاست. تعامل باید مبنایی شود برای افزایش مهارت‌های هر یک از طرفین به منظور دستیابی به بهترین نتایج، و سپس ادامه پاسخگویی به نیازها در دراز مدت از طریق محول کردن برنامه به دیگران. در نتیجه

۳۲ در اصل در سه منبع: (۱) قاعده ۷۳ از آیین دادرسی و شهادت در دیوان کیفری بین‌المللی، (۲) تصمیمات اتخاذ شده در ۲۷ ژوئیه ۱۹۹۹ توسط دیوان بین‌المللی دادگستری برای یوگوسلاوی سابق در پرونده دادستان بر علیه سیمپچ و دیگران، «تصمیمات اتخاذ شده در رابطه با درخواست پیگیری دادستان ذیل ماده ۷۳ در رابطه با قاعده‌مند کردن نحوه شهادت شهود»، و (۳) توافقنامه مقره کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با بیش از ۸۰ دولت امضا کرده است.

تعامل باید بر اساس شفافیت، برابری، ظرفیت‌های عملیاتی کارآمد و روابط مکمل بین سازمان‌ها باشد. این تعامل در نهضت و شبکه جهانی آن آغاز می‌شود، ولی محدود به آن نیست. در واقع اجزای دیگری هم به عنوان شرکای طبیعی و دارای اولویت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ظهور می‌کنند که این سازمان مایل است هویت و دیدگاه مشترکی را با آنها تعریف و تقویت نماید (صفحات ۸ و ۹ را ببینید).

۷. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به دلیل کار خود مسئولیت خاصی نسبت به افراد و جمعیت‌هایی حس می‌کند که سعی در حمایت از و کمک‌رسانی به آنها دارد. نگرانی اصلی سازمان، به جا گذاشتن اثری مثبت و واقعی بر زندگی این افراد است. از این رو کمیته بین‌المللی صلیب سرخ چارچوبی را برای پاسخگویی و ابزاری را برای برنامه‌ریزی، پایش و ارزیابی عملیات خود تهیه کرده است. اینها به سازمان کمک می‌کنند تا عملکرد خود و نتایج کسب شده را آزموده و در نتیجه به شکل مستمر بر کیفیت فعالیت‌های خود بیافزاید. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تمامی فعالیت‌های خود را بر اساس معیارها و شاخص‌ها گوناگونی ارزیابی می‌کند، از جمله آستانه موفقیت و شکست، تا آنها را اثربخش‌تر کرده و بهترین راه را برای پاسخگویی به گیرندگان خدمات و تأمین‌کنندگان مالی بیاید. کارهای کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به طور منظم ارزیابی و در صورت لزوم اصلاح می‌شوند.

مأموریت

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ سازمانی بی‌غرض، بی‌طرف و مستقل است که مأموریت صرفاً بشردوستانه آن عبارت است از حمایت و حفاظت از زندگی و کرامت قربانیان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز و کمک‌رسانی به آنان. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همچنین سعی دارد تا با ترویج و تقویت حقوق بشردوستانه و اصول جهانی بشردوستانه از آلام مردم جلوگیری نماید. این سازمان که در سال ۱۸۶۳ تأسیس شده منشأ کنوانسیون‌های ژنو و نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ فعالیت‌های بین‌المللی نهضت را در زمان مخاصمات مسلحانه و دیگر شرایط خشونت‌آمیز هدایت و هماهنگ می‌نماید.

ICRC